

Pályaudvar.

A győri MÁV-indóház öröksége és polgárosító hatása a 19. században

Dr. habil. Horváth Csaba Sándor
Széchenyi István Egyetem

Üdýözlet Győrből.

Berecz Viktor kiadása Győrött.

A pályaudvar várótermében vannak a postai gyorsposta-
töltő és a kávéház, fürdőház és onnét a buszgarázs.

Pályaudvar.

A Győrt érintő vasútvonalak a 19. században

- 1855 – Győr–Bruck an der Leitha–Bécs
- 1856 – Győr–Újszőny
- 1871 – Győr–Kiscell–Szombathely
- 1876 – Győr–Sopron
- 1884 – (Győr)–Újszőny–Kelenföld
- 1896 – Győr–Veszprém–Dombóvári HÉV

Üdýözlet Győrből.

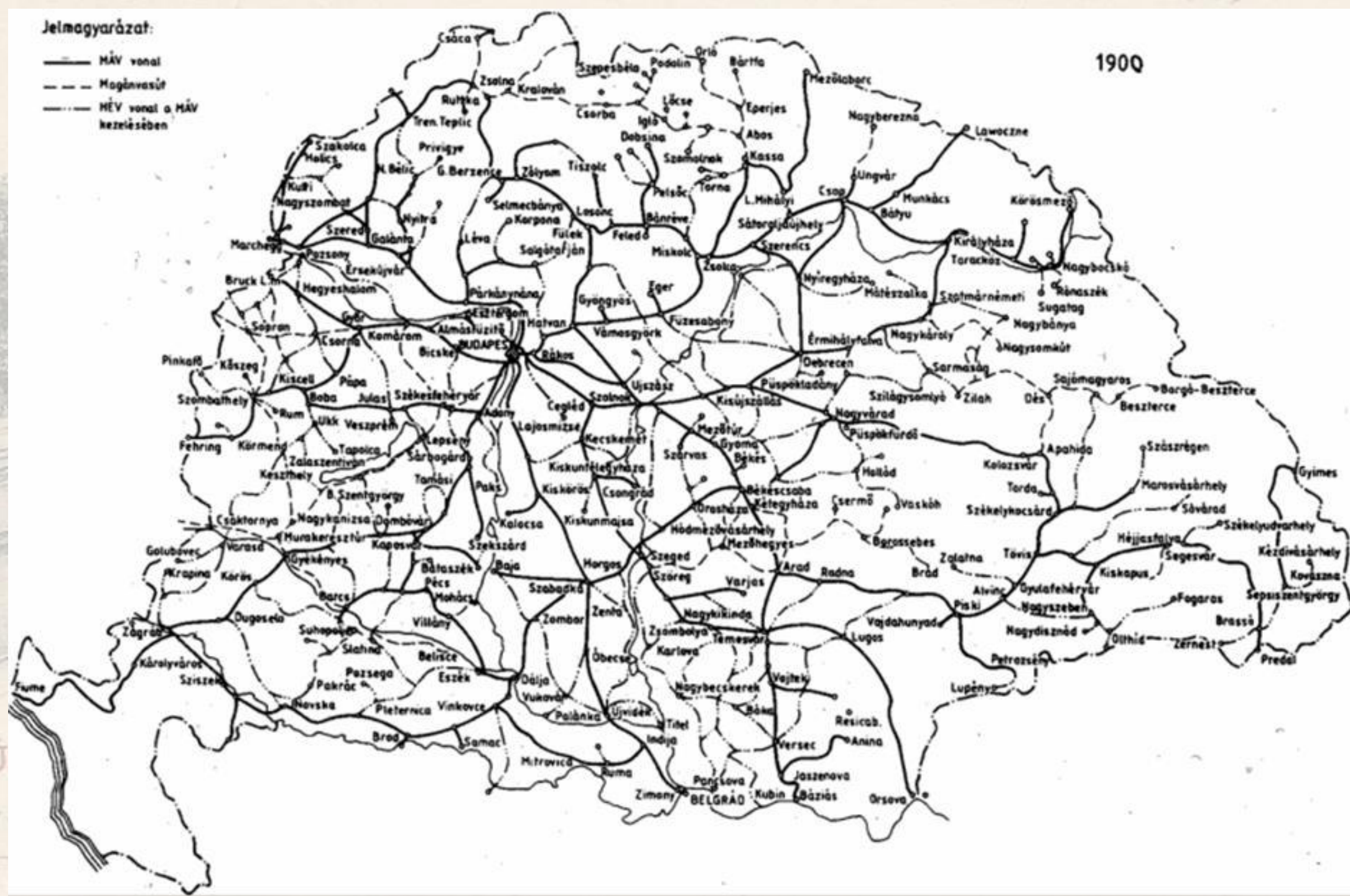
Berecz Viktor kiadása Győrött.

A pályaudvar várótermében van a postai gyorsposta-
töltő és a kávéház, fürdő és onnét buszok is

Jelmagyarázat:

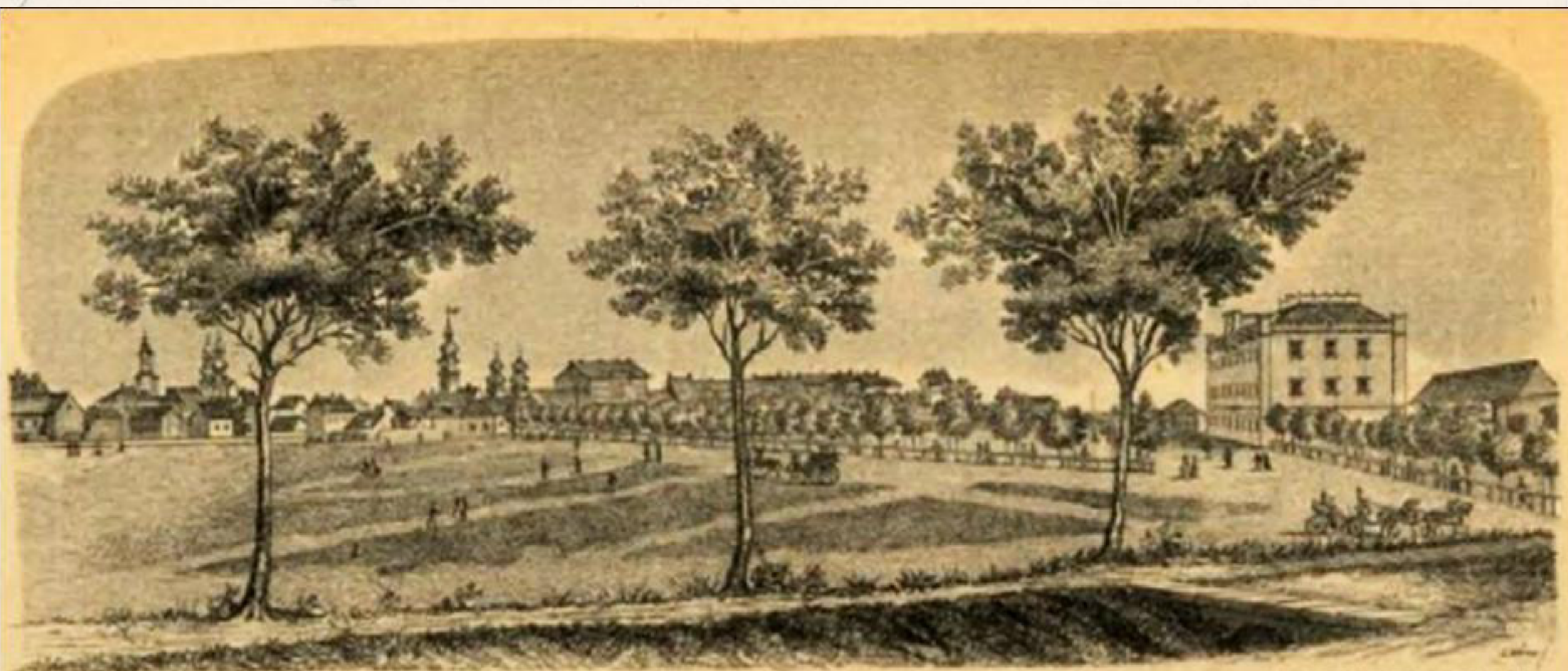
- MÁV vonal
- - - Magánvasút
- MÉV vonal a MÁV kezelésében

1900

Az első győri indóház

- 1855 – Vásártér
- Kétemeletes, romantikus stílusú épület
- 3 vágányállásos fűtőház és áruraktár
- A vágány és közút felőli homlokzatát egy-egy ikerablakos sarokrizalit szegélyezte közben lizénákkal tagolt hét ablaktengelyes falmező látszott
- Középtengelyben óratoronnyal, apró tornyokkal díszítették
- Az enyhén ívelt, kontyolt tető gerincvonalában kis építmény zárta le az épület tömbjét
- Kétvágányú csarnok a személyforgalom számára (Osztrák Államvasút szabványának megfelelően)

Festélyi tere. Balra a k. és a k. városi káptalanok épületei.

Károlyi Mária Földművelésügyi Miniszter. Győr.

Győr
Raub

} November 2^{án} 1859

Tóth József Rész. Képek, rajzok és vörösl. 1859. 2. kötet

Pályaudvar.

Bővítések vagy új pályaudvar?

- Nyugati Vasút új, saját pályaudvart akart – régi belvárosi köztemetőnél?
- Új közös pályaudvar?
- GYSEV-pályaudvar kérdése – Kálvária
- 1888 – Duna-parti szárnyvonal
- Folyamatosan bővítik a MÁV-pályaudvart
- 1889 – teherpályaudvar átadása
- 1889-től drasztikusan nő a személyforgalom
- 1891 – Rába-parti szárnyvonal

Berecz Viktor kiadása Győrött.

Üdözlét Győrből.

A pályaudvar várótermében van a postai gyűjtemény -
több mint száz különböző fűzőt és onnét bontogatják

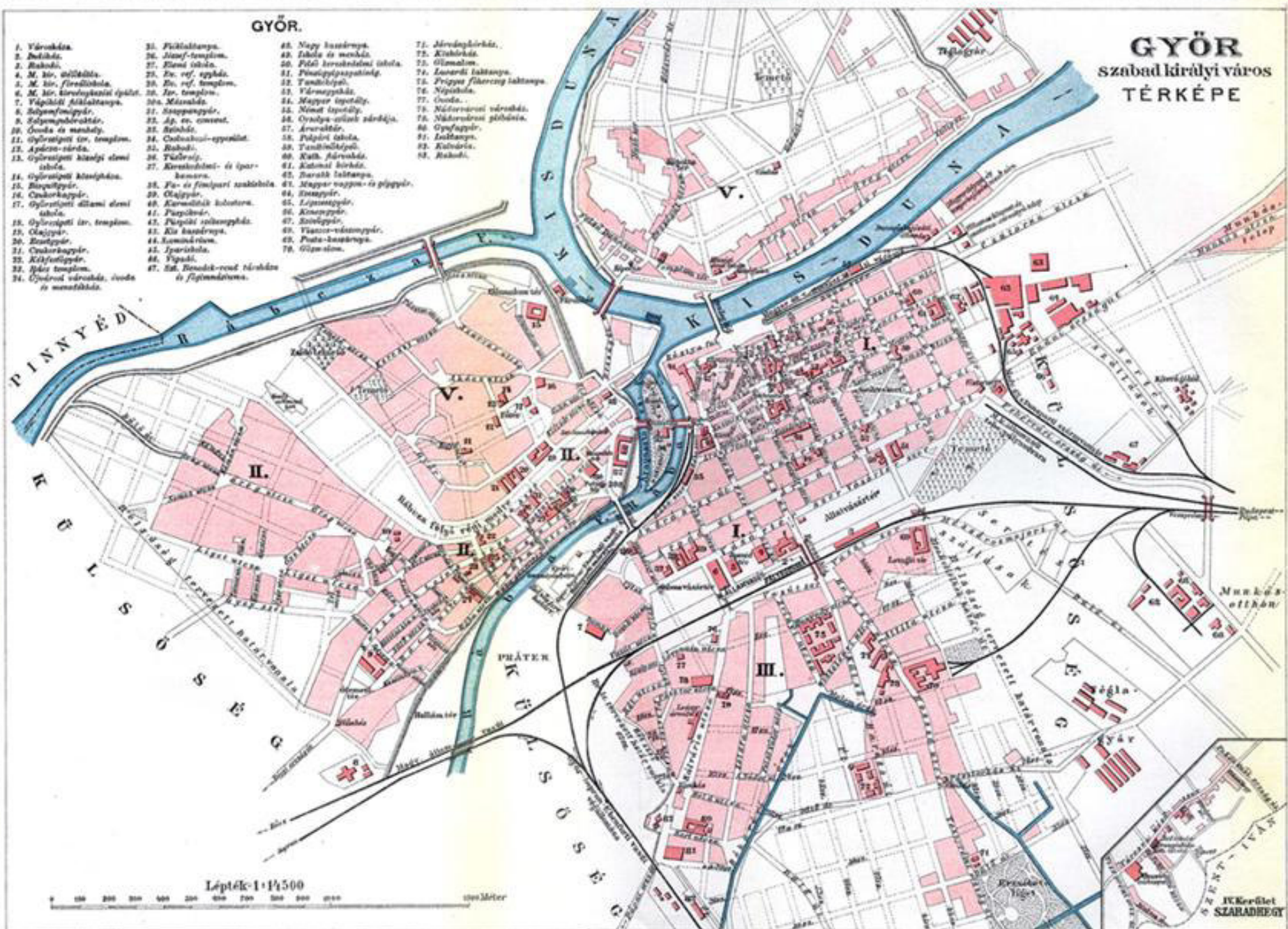
Helyi személy leírása a pályaudvarról 1887-ben

„A vásártérről térjünk be az indóházba. Úgy fekszik ott az az idomtalan épület mint egy lomha tekenősbéka, melyből az a satnya keskeny vendéglői rész mint a kagylóból kidugott vékony fej hosszúra kinyúlik. Megrohan a honvédliget mellett egy csomó tizenkét és tizennégy év körüli siheder, bizonyára utasnak néz, s addig kísérget és nyavalog néhány krajczárért, míg az ember még nem unja és odavet nekik valamit, alig mégy néhány lépésre már hallod, hogyan beosztják magoknak, hogy ez cigarettára futja ki a keresmény; eme sarczolás a déli és esti vonatoknál napirenden van és igen jó volna ha András bácsi, ki Argus szemekkel őrzi a pénztárnál, hogy egyik utas a másikat véletlenül meg ne előzze a jegyváltásban, – néha-néha ide is kitekinthetne. A tágas perronon csak úgy hemzseg a nép. Utasok futnak egyik kocsitól a másikig, a fürge ganimed neked szalad egy fél tuczat pohár sörrel, s nem elég hogy kénytelen fürdőben részesít, még a sör áráért is kárpótlást keres. Egy másodvirágzásnak örvendő hölgy drága czoczójára vadászik (czoczó az öleb) de czoczó örvend szabadságának és a sínek közt szívja a szabad levegőt, úrnője nem kis rémületére, míg végre egy derék Pokrócz Ádám megörvendeztetí s egyszersmind méltatlankodásra készíti a derék hölgyet, mert megfogja czoczót és úgy behajítja a perronra, hogy éktelen visítással igyekezik úrnője mellé. S így az igazi nagyvárosi jelenetek egész sorozata. Panaszos utas, ki az állomási főnököt keresi és a fehérló aranysapkás portásának panaszolja el baját és az a derék ember méltósággal hallgatja a panaszokat. Egy csomó éneklő szabadságra menő Mars fia, ki csak azért kurjongat, hogy mielőbb észre vegyék milyen jól áll neki az extra moudur; targonczás podgyászbordárok majd leszednek a lábodról, amott egy kis legényke anyja után pityereg, azt hiszi hogy elvesztette, pedig az ott szorong a jegypénztárnál, tarka változatos képek egy félórára, aztán megint csend, csak az ellenőrző készülék csilingel, és lomha tehermozdonyok dübörögnek végig, nagyokat sivitva. De mára elég kedves olvasóm én eleget csavarogtam s bizonyosan te is elfáradtál velem együtt, menjünk haza.”

GYÖR.

1. Városok.	26. Földlakók.	49. Nagy kaszárnya.	71. Árvándingárkák.
2. Dombok.	27. Dűzf-tengely.	50. Iskola és menház.	72. Kishárok.
3. Rakodók.	28. Elmi töltés.	51. Földi levesszártai iskola.	73. Gázmalom.
4. M. ár, förtőskút.	29. Ez. ref. egyház.	52. Fűszeggyáztető.	74. Kaszárni lakatnya.
5. M. ár, förtőskút.	30. Ez. ref. tengely.	53. Tűzoltóság.	75. Fűszeg fűszeg lakatnya.
6. Városi állomás.	31. M. ár, förtőskút.	54. Városi iskola.	76. Napszálló.
7. Városi állomás.	32. M. ár, förtőskút.	55. Városi iskola.	77. Ócsa.
8. Városi állomás.	33. M. ár, förtőskút.	56. Városi iskola.	78. Nővértani városka.
9. Városi állomás.	34. M. ár, förtőskút.	57. Városi iskola.	79. Nővértani városka.
10. Ócsa és menház.	35. M. ár, förtőskút.	58. Városi iskola.	80. Nővértani városka.
11. Városi állomás.	36. M. ár, förtőskút.	59. Városi iskola.	81. Nővértani városka.
12. Városi állomás.	37. M. ár, förtőskút.	60. Városi iskola.	82. Nővértani városka.
13. Városi állomás.	38. M. ár, förtőskút.	61. Városi iskola.	83. Nővértani városka.
14. Városi állomás.	39. M. ár, förtőskút.	62. Városi iskola.	84. Nővértani városka.
15. Városi állomás.	40. M. ár, förtőskút.	63. Városi iskola.	85. Nővértani városka.
16. Városi állomás.	41. M. ár, förtőskút.	64. Városi iskola.	86. Nővértani városka.
17. Városi állomás.	42. M. ár, förtőskút.	65. Városi iskola.	87. Nővértani városka.
18. Városi állomás.	43. M. ár, förtőskút.	66. Városi iskola.	88. Nővértani városka.
19. Városi állomás.	44. M. ár, förtőskút.	67. Városi iskola.	89. Nővértani városka.
20. Városi állomás.	45. M. ár, förtőskút.	68. Városi iskola.	90. Nővértani városka.
21. Városi állomás.	46. M. ár, förtőskút.	69. Városi iskola.	91. Nővértani városka.
22. Városi állomás.	47. M. ár, förtőskút.	70. Városi iskola.	92. Nővértani városka.
23. Városi állomás.	48. M. ár, förtőskút.	71. Városi iskola.	93. Nővértani városka.
24. Városi állomás.	49. M. ár, förtőskút.	72. Városi iskola.	94. Nővértani városka.
25. Városi állomás.	50. M. ár, förtőskút.	73. Városi iskola.	95. Nővértani városka.

GYÖR
szabad királyi város
TÉRKÉPE

Új pályaudvar

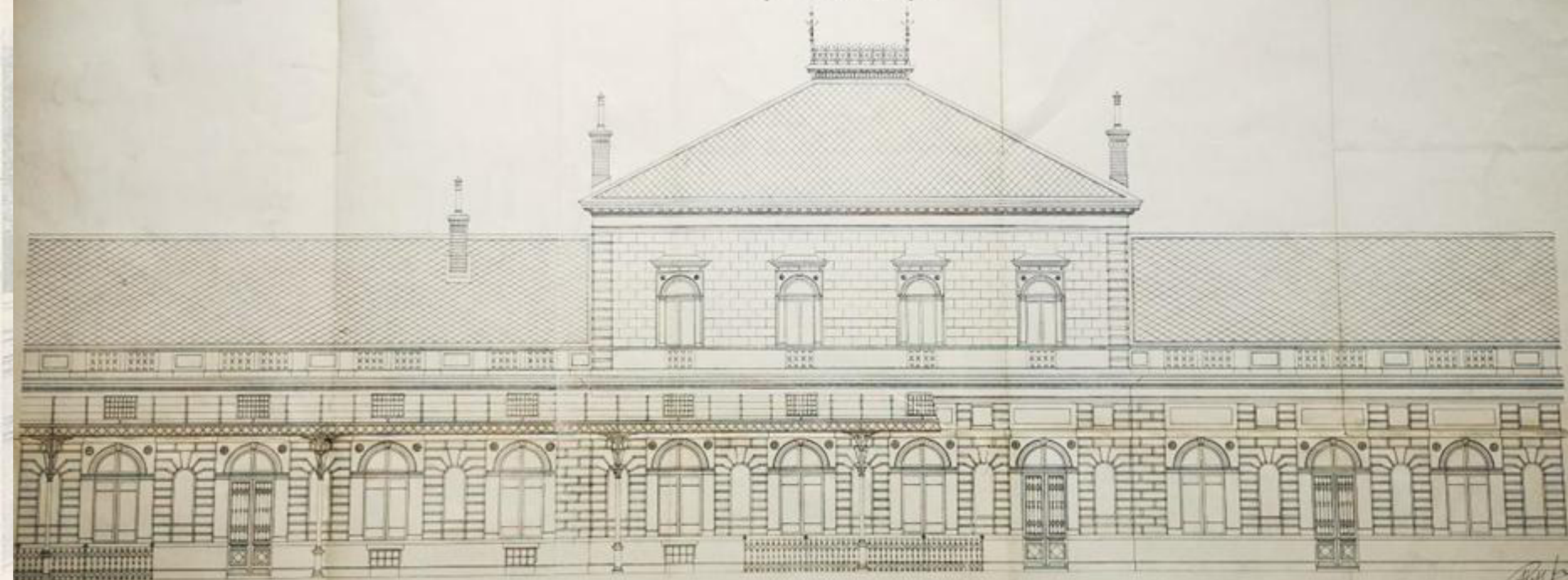
- Pfaff Ferenc tervei nyomán
- Az addig szabadon álló nagy, romantikus tömböt az új kompozícióba bevonták
- A régi indóházban lakásokat és mellékhelyiségeket alakítanak ki.
- Az új épület a mödlingi pályaudvar mintájára készül el a Fehérvári utcával szemben lévő vasúti átjáróig
- A régi és az új épület teljes hosszát veranda szegélyezi, vele párhuzamosan ugyanolyan hosszúságban két szigetperont építenek.
- A várótermekből alagútszerű föld alatti aluljárók vezetnek a váróhelyiséggel ellátott – két öntöttvas oszlopsoron nyugvó W alakú, vasszerkezetű tetővel fedett peronokra
- Gregersen G. és Fiai Építő Vállalat a kivitelező

Berecz Viktor kiadása Győrött.

Üdvoztul Győről.

Pályaudvar.

Főbejárat épület.
Főbejárat a város felé.

Méret 1:50 m.

Handwritten signature and date.

Tot - arch. k. el. Almás, főbejárat és onnét bejárat

Az új személypályaudvar

- 1893-ban adták át az új neoreneszánsz pályaudvart
- A főpostát is áthelyezték már az indóházba, innen történt ettől fogva a levél- és csomagkézbesítés
- A hivatali irodákon túl a rendőrség is kapott egy szobát
- Egyúttal egy gépműhely felállítása
- Nem sokkal később Európa nagyvárosaihoz hasonlóan a ruhatár és egy könyvtár
- 1893 – Baross-híd átadása
- 1894 – a villanyvilágítás bevezetése az új győri indó- és fűtőházába, illetve a teherpályaudvarára
- Peronok meghosszabbítása, fedett peronok
- 1895 – aluljáró átadása

Győr

Pályaudvar

Berecz Viktor kiadása Győrött.

Pályaudvar belső fele.

Üdvözlét Győrből!

Üdvözlétemet küldöm,
Bécs 1902. április 12. én
L. Nagy

Győr

Nádorváros

Győr, Pályaudvar

A vasút polgárosító hatása Győrben a 19. században

Az állomási hatások (épületeken kívüli)

- Zúzott kővel, kaviccsal borított hozzájáró út
- Téralakítás
- Szálloda
- Resti
- Típustervek, de a győri a mödlingi mintájára készült
- Virágoskert, fásítás, árnyékszék, muskátli
- Kút

Pályaudvar.

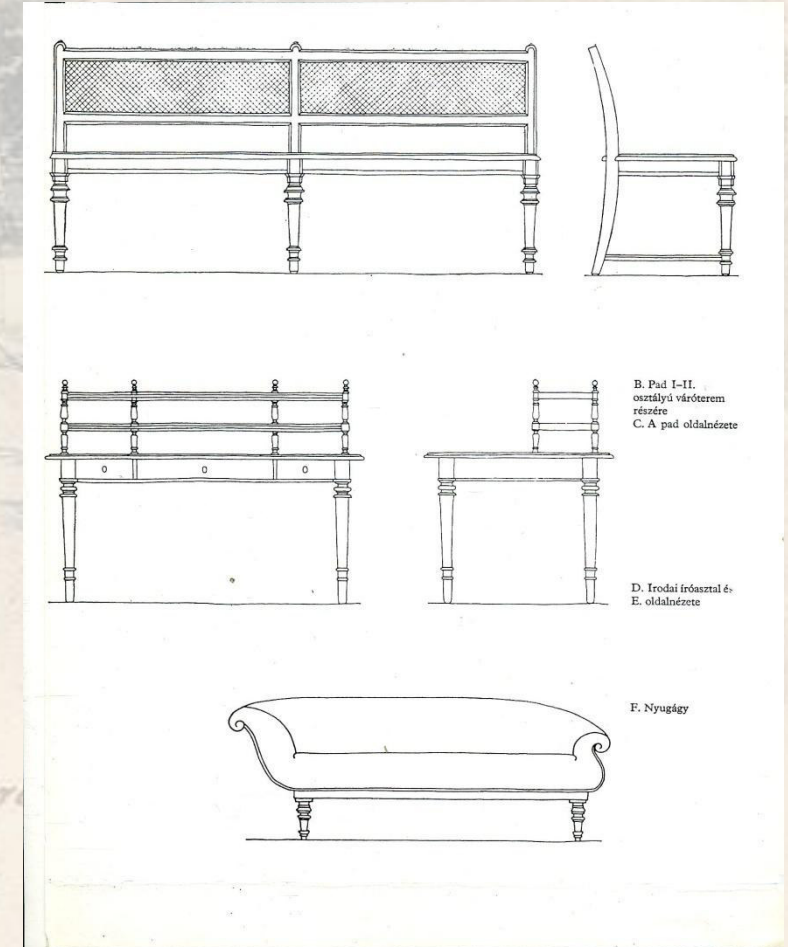
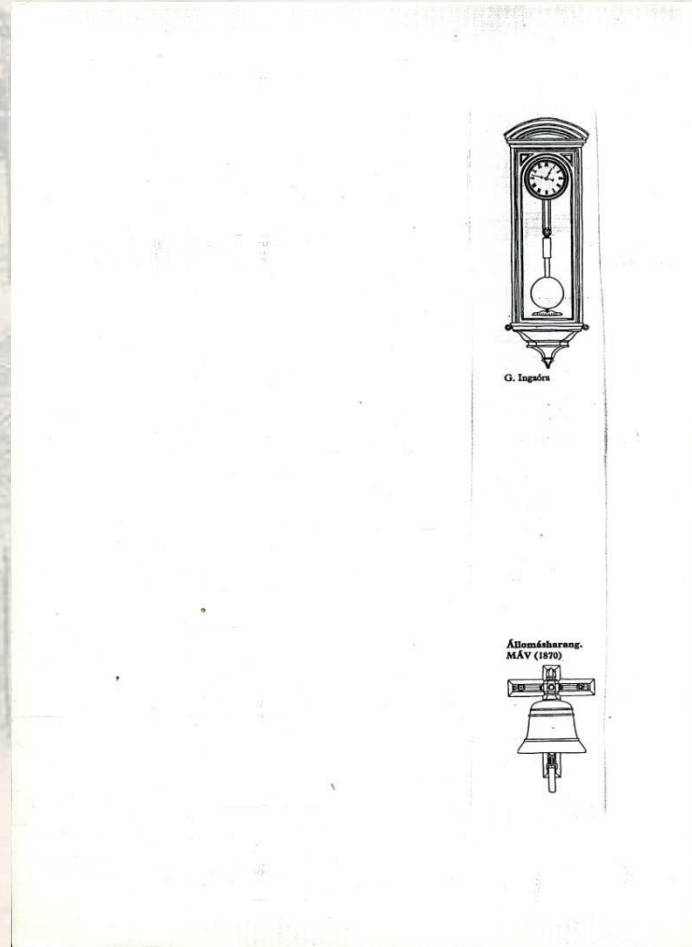
Az állomási hatások (épületeken belüli)

- Váróterem
- Egyforma berendezés
- Vaskályha
- Falióra
- Írott menetrend
- Reklámok

Üdözlet Győrből.

A pályaudvar váróter

Tot... és onn...

Pályaudvar.

A győri resti

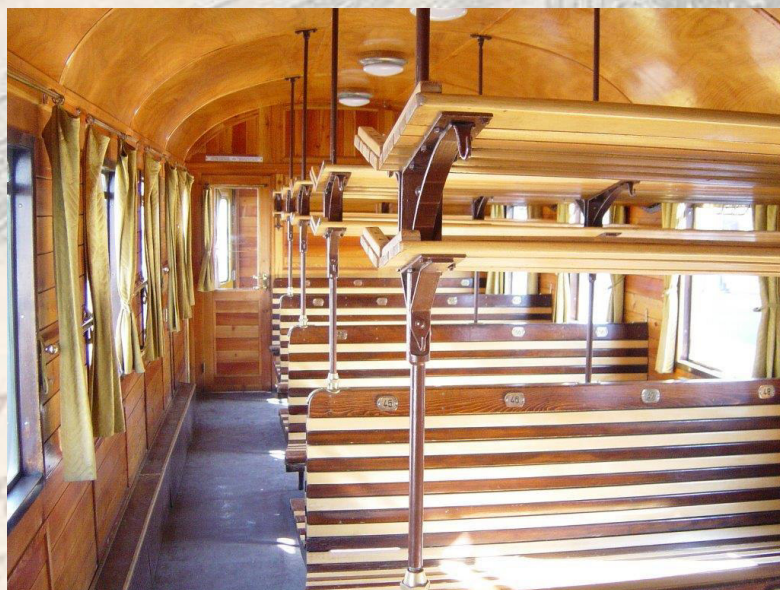
- Resti – 1876 – Weber József
- Szálló
- 1881-ben a resti bővítése – Schuszter Ernő
 - Étlap: palackozott somlói bor, schwechati, Pilsner, kőbányai csapolt sör, resti – zónaételek, málnaszörp, élesztős pogácsa Fasírozott, Wiener Schnitzel – Bécsi szelet (borjú), Zwack Unicum
- Kockás terítő
- Cigányzenekar
- 1889-től jelentősen nő az utasok száma
- 1895 – Dreiszker József bérelte a restit
- 1896 – sörcsapoló a 2. peronra nyáron

Berecz Viktor kiadása Győrött.

Benyomás a személykocsikban

- Ünnepi ruhában való utazás
- Padok, ülések
- Tükrök
- Ruha- és kalaptartó
- Kályha – távfűtés (gőzzel)
- Karbidlámpás világítás
- Öblítéses illemhely, csapból víz
- Reklámok
- Lehúzható ablak
- Dohányzók elkülönítése

A vasutasok

- Állandó, fix munkabér
- Nyugdíj
- Utazási kedvezmények
- Lakás, állattartás
- Oktatás- és felemelkedési lehetőség
- Mobilitás
- Munkaruha

Berecz Viktor kiadása Győrött.

Pályaudvar.

Köszönöm a figyelmet!

Üdözlet Győrből.

Berecz Viktor kiadása Győrött.

A pályaudvar várótermében vagyok a postai gyorsposta-
tot - mely ked. helyre, fürdőre és onnét borsodra